

Дар'я Василівна Хорошун,

Харківський національний університет внутрішніх справ (аспірант);

 <https://orcid.org/0009-0008-1624-1040>,

e-mail: daria.4344@ukr.net

**НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОБЛЕМАТИКИ ВИКОРИСТАННЯ
ПСИХІАТРИЧНИХ ЗНАТЬ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ
ПРОТИ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я ОСОБИ**

Категорія кримінальних правопорушень проти життя і здоров'я є доволі вагомою. Велику кількість злочинів, що належать до неї, становлять ті, які відрізняються високим рівнем суспільної небезпеки, адже посягають на найбільшу соціальну цінність – життя і здоров'я особи. Під час розслідування таких злочинів типовим є використання спеціальних знань у галузях судової психіатрії та психології у процесуальних і непроцесуальних формах. На підставі аналізу юридичної літератури констатовано, що вчені всебічно досліджували окремі аспекти призначення судово-психіатричних і судово-психологічних експертиз під час розслідування вбивств різних видів і тілесних ушкоджень, однак поза їхньою увагою залишалися особливості залучення спеціалістів до участі у слідчих (розшукових) діях. Наголошено, що ця проблематика, а також перспективи використання спеціальних знань заданого виду в непроцесуальних формах потребують ґрунтовного аналізу та висвітлення в юридичній літературі задля вдосконалення практичної діяльності сторони обвинувачення у кримінальному провадженні.

Ключові слова: кримінальне провадження, досудове розслідування, злочини проти життя і здоров'я, спеціальні знання, судова експертиза, судова психіатрія, психологічні знання.

Оглядова стаття

Постановка проблеми

Під час розслідування злочинів проти життя і здоров'я особи типовим є використання спеціальних знань у галузях судової психіатрії та психології. Здійснюватися це може в найрізноманітніших формах, у зв'язку з чим слідчий зобов'язаний усвідомлювати як специфіку залучення обізнаних осіб, так і деякі аспекти процедури безпосереднього застосування ними спеціальних знань, носіями яких вони є. Задля досягнення цього важливим є постійне підвищення рівня власної професійної компетентності представниками сторони обвинувачення протягом усього періоду виконання службових обов'язків, ознайомлення з передовими досягненнями вітчизняної та зарубіжної юридичної науки, а також сучасними техніко-криміналістичними засобами тощо. Водночас будь-який процес пізнання та засвоєння

наукових знань починається зі з'ясування особливостей його історичного розвитку. З огляду на це в контексті вирішення проблемних питань, пов'язаних із використанням спеціальних психіатричних і психологічних знань під час розслідування злочинів проти життя і здоров'я особи, слід охарактеризувати генезис розвитку наукових досліджень та стан сучасного наукового забезпечення цієї проблематики.

Стан дослідження проблеми

Проблематика використання спеціальних знань у кримінальному провадженні постійно піддається ґрунтовному вивченню й аналізу в юридичній літературі. Вагомі комплексні наукові розробки в цьому напрямі провели В. П. Бахін, М. С. Бокаріус, В. Г. Гончаренко, А. В. Іщенко, Н. І. Клименко, В. О. Коновалова, С. В. Кузьмін, І. В. Пиріг, І. В. Рогатюк, Е. Б. Сімакова-Єфремян, А. М. Тимчишин, В. Ю. Шепітько, М. Г. Щербаковський та ін.

Непоодинокими є праці, присвячені питанням використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень проти життя і здоров'я особи, серед яких і проблемні аспекти використання спеціальних психіатричних і психологічних знань. Вони були досліджені в роботах Р. Х. Бічуріна, І. В. Борисенка, А. Г. Вуйми, С. Ф. Здоровка, В. П. Колмакова, А. І. Кунтія, В. К. Лисиченка, О. В. Любчинського, О. С. Саїнчина, І. В. Січковської, А. В. Старушкевича, А. М. Чорного, В. І. Шиканова та багатьох інших. Водночас менш опрацьованими залишаються окремі аспекти використання спеціальних психіатричних і психологічних знань під час розслідування злочинів проти життя і здоров'я особи.

Мета і завдання дослідження

Метою статті є з'ясування стану наукової розробки проблем використання спеціальних психіатричних і психологічних знань під час розслідування злочинів проти життя і здоров'я особи.

Задля досягнення означеної мети поставлено такі *завдання*: з'ясувати генезис судової психіатрії, зокрема в аспекті використання таких спеціальних знань у практиці розслідування злочинів проти життя і здоров'я особи; на підставі узагальнення теоретичних наукових напрацювань з'ясувати стан наукової розробки проблем використання спеціальних психіатричних і психологічних знань під час розслідування злочинів згаданого виду.

Наукова новизна дослідження

У статті визначено окремі особливості становлення судової психіатрії в Україні. На підставі аналізу юридичної літератури констатовано, що вчені ретельну увагу приділяли дослідженню окремих аспектів призначення судово-психіатричних і судово-психологічних

експертиз під час розслідування вбивств різних видів, умисного за-подіяння тяжких тілесних ушкоджень, домашнього насильства, однак поза увагою залишили особливості залучення спеціалістів до участі у слідчих (розшукових) діях, окремі аспекти використання спеціальних знань у непроцесуальній формі. Наголошено, що ця проблематика потребує ґрунтовного аналізу ще й в аспекті дослідження інших злочинів цієї групи, а розроблені рекомендації мають спрямовуватися на вдосконалення практичної діяльності сторони обвинувачення у кримінальному провадженні.

Виклад основного матеріалу

Становлення судової психіатрії відбувалося протягом багатьох століть. Перші згадки про провадження окремих дій, за певними ознаками схожих на сучасні складові провадження судово-психіатричної експертизи, пов'язують з періодом правління царя Солона (VI ст. до н. е.). Це, зокрема, стосувалося порядку укладення цивільних актів особами з психічними розладами. У тогочасному законодавстві містилися вказівки щодо недопущення визнання заповітів осіб, які мають ознаки божевілья.

Відповідно до Римського права божевільних позбавляли дієздатності та визнавали їх особами, які не здатні повною мірою відповідати за свої вчинки.

Визнавати осіб офіційно психічно хворими почали у 1247 р., коли монастир Святої Марії при Віфлеємській лікарні в Лондоні почав приймати до себе осіб із розладами психіки та психічними захворюваннями. Потім він перетворився на спеціалізовану установу для психічно хворих людей, яку почали називати «Психіатрична лікарня Бедаам» [1, с. 50].

Саксонське зерцало (XIII ст.) передбачало, що особи з ознаками психічних захворювань і розладами поведінки звільняються від покарання, а завдану ними шкоду зобов'язані відшкодувати їхні опікуни.

У Судному законі князя Володимира Мономаха (XII ст.) у главі «Про заповіт» містилась вказівка про те, що як свідків не можна залучати «біснуватих» осіб. У 1690 р. в судово-медичну практику України впроваджено психіатричну експертизу [2, с. 39]. З 1669 р. таких осіб перестали притягати до відповідальності за вчинення вбивств, а з 1772 р. запроваджувалося освідчування осіб, які страждають на недоумство, у Сенаті.

Уперше критерій неосудності було сформульовано англійським суддею Трейсі у 1724 р. Так, неосудною визнавали особу, яка не усвідомлює того, що робить, повністю позбавлена розуму, подібно малолітній дитини, худобі або дикій тварині. Нормами французького Кримінального кодексу 1810 р. передбачалося, що дії особи, яка вчинила діяння у стані неосудності, не утворюють злочину, а така особа

не може бути притягнута до відповідальності. Цікаво, що дія цієї норми тривала до 1994 р., доки у Франції не набув чинності новий кримінальний закон [3, с. 39].

З 1843 р. в Англії існує критерій неосудності, відомий як «Правило Макнатена», відповідно до якого неосудною визнається особа, яка через душевну хворобу не могла усвідомлювати «природу і якість» свого злочинного діяння, його «протиправність» [1, с. 51; 3, с. 39]. Отже, уже в часи середньовіччя суспільство почало замислюватися над потребою лікування людей, поведінка яких виходила за певні межі. Водночас із розвитком кримінального процесу, судочинства представники уповноважених органів почали пропонувати вирішення проблем, пов'язаних з особливостями притягнення до юридичної відповідальності осіб, які не усвідомлювали значення та характер своїх дій. Це призвело до формування відповідної судової практики, а отже, поклало початок певному дискурсу серед теоретиків і практиків, що зумовило формування в доктрині кримінального права критеріїв визначення осудності та неосудності. Не залишилися поза увагою й методики підтвердження наявності медичного критерію для звільнення особи від покарання, адже медицина та психіатрія також почали розвиватися все активніше.

Щодо формування та становлення такої галузі загальної психіатрії, як судова психіатрія, то період її активного розвитку на території сучасної України, як зазначають у юридичній літературі, розпочався у XVIII ст. [4, с. 27]. Це, зокрема, пов'язано з формуванням мережі спеціальних медичних закладів для психічно хворих людей, зокрема в Чернігові (на базі Максаковського монастиря) й у Харкові (Сабурова дача) [3, с. 29].

На початку XIX ст. психіатрія в Україні виходить на шлях загальної медицини. Активний розвиток медичних закладів психіатричного профілю актуалізував потреби опису симптомів психічних захворювань, визначення критеріїв їх діагностики та відмежування. Важливо зауважити, що в 1834 р. опублікований перший двотомний довідник із психіатрії в Російській імперії «Душевні хвороби, викладені в змісті загальному та конкретному, теоретичному та практичному», автором якої був професор Харківського університету П. А. Бутковський. Саме в ньому вперше вжито поняття «психіатрія» [5, с. 148–150]. Викладене свідчить про офіційне зародження перших витоків науки судової психіатрії.

У 1885 р. в Київському університеті була відкрита кафедра психіатрії, керівником якої став професор І. О. Сікорський, а з 1895 р. там почав друкуватися науковий журнал «Питання нейропсихічної медицини». У подальшому в 1887 р. та 1905 р. відбулися перші два з'їзди психіатрів країни, на яких було засвідчено потребу розроблення

проекту закону про психічно хворих людей. У 1904 р. світ побачила монографія І. О. Сікорського «Загальна психопатологія з фізіогномією» [6].

Оцінюючи розвиток психіатрії та психіатричної служби в Україні, що відбувався упродовж 20–80-х рр. ХХ ст., В. С. Підкоритов указує про екстенсивний характер їхнього розвитку, зазначаючи, що збільшилася кількість нових психіатричних лікарень, забезпеченість населення психіатричними ліжками досягла показника 13,5 ліжок на 10 тис. населення (70 205 ліжок) [3, с. 31].

Доволі давно запроваджено і практику використання спеціальних психологічних знань у кримінальному судочинстві. Перші такі наукові праці датовано XVII–XVIII ст. (авторства І. Т. Посошкова, М. М. Щербатова). Уже у ХІХ ст. «виходили друком праці з юридичної психології (О. У. Фрезе, Л. Є. Владіміров, І. Фрідріх), а на початку ХХ ст. – фундаментальні праці, що ґрунтувалися на експериментальних дослідженнях (Г. Гросс, В. Штерн)» [7, с. 52].

Щодо сучасного стану наукового забезпечення проблематики використання спеціальних психіатричних і психологічних знань під час розслідування злочинів проти життя і здоров'я особи, то варто зауважити, що на ньому суттєво позначилося нормативно-правове забезпечення. Це, зокрема, ухвалення законів України «Про судову експертизу» (1994), «Про психіатричну допомогу» (2000), Кримінального процесуального кодексу України (2012). Окремі аспекти використання спеціальних знань згаданої категорії визначені підзаконними нормативно-правовими актами. Визначальними зараз є Порядок проведення психіатричної допомоги, затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 5 серпня 2018 р. № 865¹, а також Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичні рекомендації з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень, затверджені наказом Міністерства юстиції України від 8 жовтня 1998 р. № 53/5², які врегульовують окремі аспекти призначення судово-психіатричних експертиз.

¹ Порядок проведення судово-психіатричної експертизи : затв. наказом МОЗ України від 08.05.2018 № 865 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-18> (дата звернення: 31.10.2023).

² Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : наказ М-ва юстиції України від 08.10.1998 № 53/5 // БД

Важливий внесок у розвиток досліджуваної нами проблематики зробили вітчизняні вчені. Так, окремі аспекти призначення судово-психологічних і судово-психіатричних експертиз під час розслідування різних видів убивств досліджували О. О. Андреев, А. Г. Вуйма, В. М. Гузей, А. І. Кунтій, Т. В. Ганжа, О. В. Любчинський, І. В. Січковська, О. Ф. Федорова, О. С. Саїнчин, К. А. Шаповал, К. Г. Шеленіна. Водночас варто зауважити, що вони здебільшого намагалися аргументувати необхідність призначення й проблемні аспекти призначення судових експертиз стороною обвинувачення під час розслідування злочинів досліджуваного ними виду. Однак доволі важливі аспекти використання спеціальних психіатричних і психологічних знань, зокрема в непроцесуальних формах, залишалися поза увагою дослідників, попри їх вагомий роль у вирішенні запитань орієнтуючого характеру.

Суттєвими є напрацювання вчених щодо використання психологічних знань у кримінальному провадженні. Так, проблемам використання спеціальних психологічних знань у досудовому слідстві присвячена монографічна робота В. Я. Марчака (2003), а теоретичні та практичні проблеми їхнього використання у здійсненні й удосконаленні слідчої діяльності досліджував В. Д. Берназ (2004).

Ґрунтовною є праця В. В. Кощинця «Теоретико-методологічні засади спеціального психологічного пізнання в юрисдикційному процесі». Учений сформулював дефініцію поняття «спеціальні психологічні знання», дослідив історію становлення інституту спеціальних психологічних знань і методології спеціального психологічного пізнання в судовому процесі. Також він охарактеризував процесуальні та непроцесуальні форми використання спеціальних психологічних знань у юрисдикційному процесі, зокрема кримінальному. Важливим вважаємо навести серед сформульованих вченим висновків тезу про те, що «новели чинного кримінального процесуального законодавства спричинили актуалізацію проблеми конкурентності суперечливих висновків експертів-психологів стосовно одних і тих обставин. Щоб оцінити вагомість кожного з таких висновків, суддя має володіти знаннями, що виходять за межі його компетенції, відповідно, виникає необхідність звернутися до незалежного експерта (консультанта). Однак така активність суду ставить під питання змагальність і рівність сторін у доказуванні фактів, які мають психологічний зміст. Особливо це стосується можливостей сторони захисту щодо доведення неналежності (недостовірності) висновку експерта,

наданого під час досудового розслідування. Вирішення цієї проблеми можливе у двох взаємозалежних напрямках: виокремлення спеціального професійного статусу фахівця у сфері психології, який міг би бути спеціалістом в юрисдикційному процесі; підвищенні рівня компетентності суддів та інших суб'єктів доказування щодо методологічних питань застосування спеціальних психологічних знань» [8, с. 209].

Також деякі представники юридичної наукової спільноти підійшли комплексно до вирішення окремих проблем, пов'язаних із використанням спеціальних психіатричних і психологічних знань. Зокрема, В. В. Бедь окреслив та охарактеризував методіку підвищення ефективності діяльності захисника у кримінальному провадженні шляхом використання психологічних знань. Як зауважує науковець, якісно новий етап у використанні психологічних знань розпочався з 60-х рр. XX ст. Принципово суттєвим вважаємо, що він обґрунтував важливість застосування законів психології в адвокатській діяльності, а також визначив форми, в яких вони можуть використовуватися і до яких належать: консультація, судово-психологічна експертиза, залучення фахівця-психолога, безпосереднє використання психологічних знань адвокатом, який отримав спеціальну психологічну підготовку [9, с. 14].

Особливості використання психологічного портрету (профілю) під час розслідування злочинів, учинених організованими злочинними групами, визначив В. М. Варцаба. Щодо перспектив використання психологічних знань у контексті проведення судових експертиз він зауважив, що на той час набували поширення такі кваліфіковані дослідження, як судово-психологічна експертиза злочинного угруповання для виявлення лідера в організованій злочинній групі та місця в її структурі інших членів групи; судово-психологічна експертиза фонограм і відеозапису; комплексна психолінгвістична експертиза [10, с. 13].

Окрім проблематики використання спеціальних психіатричних і психологічних знань під час розслідування вбивств, українськими науковцями досліджувалися й окремі аспекти їх використання під час розслідування заподіяння особі тілесних ушкоджень. І. В. Загородній дослідив особливості використання таких форм спеціальних знань, як-от: їх самостійне використання слідчим, участь спеціаліста у кримінальному провадженні, проведення експертизи, під час розслідування злочинів, пов'язаних із нанесенням тілесних ушкоджень. У контексті нашого дослідження слід зауважити, що він дослідив окремі аспекти призначення судово-психіатричної експертизи щодо підозрюваного у вчиненні кримінального правопорушення. Зазначив учений і про те, що судово-психологічна експертиза щодо підозрюваного призначається задля підтвердження чи спростування факту перебування підозрюваного у стані вираженого емоційного

збудження, емоційного напруження чи фізіологічного афекту як психологічних підстав сильного душевного хвилювання [11, с. 180–185].

І. А. Строк та О. О. Юхно наголошували на важливості залучення до участі у кримінальному провадженні щодо розслідування умисних тяжких тілесних ушкоджень, заподіяних у стані сильного душевного хвилювання, осіб, які володіють відповідними психологічними та психіатричними знаннями, можуть провести необхідні експертні дослідження та дати кваліфіковані висновки [12, с. 166].

У контексті нашого дослідження варто виокремити також роботи таких науковців, як Т. В. Іщенко та Ю. М. Слухаєнко, які займалися розробленням методики розслідування домашнього насильства. Обидва вчені наголосили на важливості призначення психіатричних і психологічних судових експертиз під час розслідування злочинів досліджуваного ними виду [13; 14], однак поза увагою дослідників залишилися особливості залучення спеціалістів до участі у слідчих (розшукових) діях, проведення яких є типовим під час розслідування домашнього насильства.

Важливо зауважити, що окреслена нами проблематика є актуальною для подальших досліджень, адже за певних умов, зокрема за наявності сумніву у психічному здоров'ї особи, судово-психіатрична експертиза є обов'язковою до проведення¹. Вченими постійно проводяться дослідження, спрямовані на вдосконалення науково обґрунтованих рекомендацій призначення та проведення таких експертиз, формулюються пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства [15], однак слідча діяльність все одно не є бездоганною, а тому підвищення професійної компетентності сторони обвинувачення – одне з ключових завдань як теоретиків, так і практиків.

Висновки

Важливою складовою забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування злочинів проти життя і здоров'я особи, а також подальшого процесу доказування та розгляду справи по суті є використання спеціальних знань у галузі судової психіатрії та психології. У передбачених кримінальним процесуальним законодавством випадках вони є обов'язковими до використання. Застосування спеціальних знань із психіатрії та психології може здійснюватися в різних формах, однак кваліфікованим слід вважати залучення судових експертів відповідних фахів до проведення судових експертиз, а також до участі як спеціалістів у слідчих (розшукових) діях.

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 31.10.2023).

Сучасний стан наукового забезпечення використання спеціальних психіатричних і психологічних знань під час розслідування злочинів проти життя та здоров'я особи є недостатнім, адже проведені розробки здебільшого стосуються окремих аспектів призначення судово-психіатричних і судово-психологічних експертиз під час розслідування вбивств, умисних тяжких тілесних ушкоджень, домашнього насильства. Поза увагою залишилися особливості залучення спеціалістів до участі у слідчих (розшукових) діях під час розслідування злочинів досліджуваного нами виду, а також перспективи реалізації непроцесуальних форм використання спеціальних знань. Вважаємо, що з огляду на важливе значення спеціальних психіатричних і психологічних знань проблематика їх використання під час розслідування злочинів проти життя і здоров'я особи є актуальною для подальшого комплексного вивчення, а отримані результати потребуватимуть впровадження у правозастосовну діяльність.

Список бібліографічних посилань: 1. Полонка І. А. Неосудність та обмежена осудність: практика англо-американської правової системи. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. 2019. № 8 (20). С. 48–54. DOI: <https://doi.org/10.33098/2078-6670.2019.8.20.48-54>. 2. Олійник О. П., Пінчук І. Я., Ревенок О. А. Судова психіатрія як спеціальність: історія розвитку, професійні навички та сфери компетенції. *Архів психіатрії*. 2013. № 4 (75). С. 39–41. 3. Підкоритов В. С. Психіатрія в Україні – минуле, теперішнє, майбутнє. *Вісник психіатрії та психофармакотерапії*. 2008. № 2 (14). С. 29–32. 4. Вуйма А. Г. Використання спеціальних знань під час розслідування вбивств : дис. ... д-ра філософії : 081. Харків, 2023. 297 с. 5. Яновский С. С. Первый профессор психиатрии Харьковского университета П. А. Бутковский – основоположник психиатрии в Украине // *История украинской психиатрии : сб. науч. работ Украинского НИИ клинической и экспериментальной неврологии и психиатрии и Харьковской городской клинической психиатрической больницы № 15 (Сабуровой дачи) / под общ. ред. И. И. Кутько, П. Т. Петрюка*. Харьков, 1994. Т. 1. С. 148–150. 6. Напреенко О. К., Процик В. О. Заснування Київської клінічної психіатрії // *История украинской психиатрии : сб. науч. работ Украинского НИИ клинической и экспериментальной неврологии и психиатрии и Харьковской городской клинической психиатрической больницы № 15 (Сабуровой дачи) / под общ. ред. И. И. Кутько, П. Т. Петрюка*. Харьков, 1994. Т. 1. С. 106–108. 7. Синчук О. В. Психологічні аспекти досудового розслідування злочинів. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2020. № 22 (2). С. 52–59. DOI: <https://doi.org/10.32353/khrife.2.2020.04>. 8. Кошинець В. В. Теоретико-методологічні засади спеціального психологічного пізнання в юрисдикційному процесі : дис. ... д-ра юрид. наук : 19.00.06. Київ, 2019. 398 с. 9. Бедь В. В. Використання адвокатом-захисником психологічних знань

у кримінальному процесі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 19.00.06. Київ, 1999. 18 с. **10.** Варцаба В. М. Розслідування злочинів організованих злочинних груп (тактико-психологічні основи) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2003. 20 с. **11.** Загородній І. В. Розслідування злочинів, пов'язаних із нанесенням тілесних ушкоджень : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Одеса, 2018. 243 с. **12.** Строк І. А., Южно О. О. Основи методики розслідування умисних тяжких тілесних ушкоджень, заподіяних у стані сильного душевного хвилювання : монографія. Харків : Факт, 2022. 204 с. **13.** Іщенко Т. В. Розслідування домашнього насильства : дис. ... д-ра філософії : 081. Київ, 2021. 324 с. **14.** Слухаєнко Ю. М. Методика розслідування домашнього насильства : дис. ... д-ра філософії : 081. Кропивницький, 2023. 213 с. **15.** Husieva V., Oderiy O., Petrova I., Fomina T., Vuima A. Features of the investigation of premeditated murders committed by persons with mental disorders in the practice of Ukraine. *Amazonia Investiga*. 2021. Vol. 10, Iss. 46. Pp. 109–117. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2021.46.10.10>.

Надійшла до редколегії 15.11.2023

Прийнята до опублікування 03.12.2023

Khoroshun D. V. Scientific support for the use of psychiatric knowledge in the investigation of crimes against human life and health

The category of criminal offences against life and health is quite significant. A large number of crimes included in this category are characterised by a high level of social danger, as they encroach on the greatest social value which is life and health of a person. In the investigation of such crimes, it is typical to use specialised knowledge in the fields of forensic psychiatry and psychology in procedural and non-procedural forms. Given that the process of cognition and assimilation of scientific knowledge begins with clarification of the peculiarities of its historical development, the purpose of the article is to clarify the state of scientific development of the issues related to the use of special psychiatric and psychological knowledge in the investigation of crimes against life and health of a person.

It has been determined that the current state of scientific significance of the use of special psychiatric and psychological knowledge in the investigation of crimes against human life and health is influenced by the peculiarities of development of criminal procedure legislation. In addition, based on the analysis of legal literature, the assessment of the developments made by Ukrainian scholars has been provided. It is established that careful attention has been paid to the study of certain aspects of the appointment of forensic psychiatric and forensic psychological examinations in the investigation of various types of murders, bodily injuries, and domestic violence. At the same time, based on the results of the generalisation of scientific works authored by Ukrainian scholars, it has been determined that the national legal literature does not address the peculiarities of involving specialists in investigative (search) actions in the course of investigation of crimes against life and health of a person, as well as the prospects for implementing non-procedural forms of using specialised knowledge. The article emphasizes

that this issue, as well as the prospects for using specialised knowledge of psychology and psychiatry in non-procedural forms, require a thorough analysis and coverage in the legal literature in order to improve the practical activities of the prosecution in criminal proceedings.

Key words: criminal proceedings, pre-trial investigation, crimes against life and health, special knowledge, forensic examination, forensic psychiatry, psychological knowledge.

